

Μελετώντας μόνος σου τη Βίβλο

Χρονική διάρκεια 1 ώρα 30 λεπτά

Υλικά που χρειάζονται

- Εποπτικό 1 –Εικόνα με λεπτομέρειες
- Εποπτικό 2 –Παρατήρηση
- Εποπτικό 3 – Αντίγραφο του Δανιήλ 6:1-15
- Εποπτικό 4 – Βίβλος με ερωτήσεις για τον Δανιήλ
- Εποπτικό 5 – Ερμηνεία
- Εποπτικό 6 – Εφαρμογή
- Άγραφτες διαφάνειες για overhead projector και μαρκαδόρο
- Αντίγραφο του Δανιήλ 6 για κάθε εκπαιδευόμενο
- Ασπροπίνακας και μαρκαδόροι ή Πίνακας και κιμωλίες
- Φύλλα εργασίας για τους εκπαιδευόμενους

Τονισμένα κουτιά

Όλα τα τονισμένα κουτιά, όπως αυτό, εσωκλείουν οδηγίες για τον εκπαιδευτή.

Σκοπός

Οι εκπαιδευόμενοι να μπορέσουν να κάνουν προσεκτικές παρατηρήσεις πάνω σε μια αφηγηματική περικοπή της Βίβλου και να την εφαρμόσουν με ακρίβεια στη ζωή τους. Στο τέλος του μαθήματος, οι εκπαιδευόμενοι θα πρέπει να μπορούν να δείξουν αυτά που κατανόησαν με τα ακόλουθα:

Αν δοθεί μια αφηγηματική περικοπή,

Οι εκπαιδευόμενοι πρέπει να...

- κάνουν ξεκάθαρες παρατηρήσεις στο τι λέει η περικοπή, ρωτώντας: ποιος; τι; πού; πότε; γιατί; και πώς;
- αναγνωρίσουν πως η ακριβής ερμηνεία και η εφαρμογή βασίζονται στην προσεκτική παρατήρηση·
- εντοπίσουν μέσα από την περικοπή πέντε Βιβλικές αλήθειες σχετικές με τη ζωή τους και να δεσμευτούν να εφαρμόσουν τουλάχιστον μία από αυτές.

Σημείωση για τον Εκπαιδευτή

Καλό θα ήταν οι εκπαιδευόμενοι να ολοκληρώσουν τις δραστηριότητες χρησιμοποιώντας τα δικά σας αντίγραφα από το Δανιήλ 6, έτσι που όλοι να χρησιμοποιούν την ίδια έκδοση της Βίβλου. Όλες οι παρατηρήσεις και απαντήσεις από τη μελέτη των εκπαιδευόμενων θα πρέπει να διατυπωθούν, όσο βέβαια αυτό είναι δυνατόν, χρησιμοποιώντας τις ακριβείς λέξεις της Βίβλου. Η χρήση διαφορετικών εκδόσεων ίσως δυσκολέψει τη διαδικασία μάθησης.

Εισαγωγή

Δείξε στους εκπαιδευόμενους την εικόνα με λεπτομέρειες και ρώτησε τι βλέπουν. Δώσε χρόνο στους εκπαιδευόμενους να απαντήσουν.

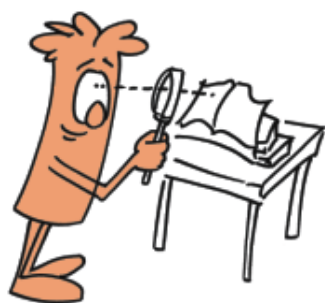
Οι εκπαιδευόμενοι ίσως πουν πως είναι η εικόνα μιας οικογένειας στο σπίτι της.

Κοιτάξτε πιο προσεκτικά. Τι άλλο βλέπετε;

Δώστε κι άλλο χρόνο στους εκπαιδευόμενους να παρατηρήσουν την εικόνα. Αν είναι ανάγκη υποδείξτε τους πράγματα για να μπορέσουν να τα δουν στην εικόνα.

Οι απαντήσεις πιθανόν να είναι, χωρίς να είναι βέβαια δεσμευτικό, κάποιες από τις ακόλουθες:

Γάτα και ποντίκι, βάζο με λουλούδια, κουτάλι, δέντρο με φρούτα, κουρτίνες, κορνίζα, Βίβλο, γρασίδι, ήλιο.

Η Μελέτη της Βίβλου μπορεί να μοιάζει λίγο με την παρατήρηση αυτής της εικόνας. Μπορούμε να ρίξουμε μια γρήγορη «ματιά» στη Βίβλο και να σκεφτούμε πως ξέρουμε τι λέει. Ωστόσο, υπάρχουν πολλά που δεν τα προσέχουμε επειδή δεν αφιερώνουμε χρόνο για να παρατηρήσουμε προσεκτικά τις λεπτομέρειες.

Στο μάθημα αυτό θα μάθουμε να μελετούμε τη Βίβλο με μια μέθοδο η οποία θα μας βοηθήσει να παρατηρούμε προσεχτικά αυτά που πραγματικά λέει η Βίβλος.

Διατύπωση του Σκοπού

Η προσευχή μου είναι στο τέλος αυτού του μαθήματος να είστε σε θέση να παρατηρήσετε προσεκτικά μια αφηγηματική περικοπή της Βίβλου και να την εφαρμόσετε με ακρίβεια στη ζωή σας.

0:05

Παρουσίαση

Πόσοι από σας γνωρίζετε την ιστορία του Δανιήλ και το λάκκο με τα λιοντάρια στο Δανιήλ 6;

Κοίταξε τα χέρια που σηκώθηκαν.

Φανταστείτε πως σας ζήτησαν να διδάξετε αυτή τη βδομάδα στην τάξη σας την ιστορία του Δανιήλ στο λάκκο με τα λιοντάρια. Πόσο καλά θυμάστε την ιστορία;

- Κατεύθυνε την προσοχή των εκπαιδευόμενων στο Φύλλο Εργασίας Α.
- Δώσε οδηγίες για ατομική εργασία.
Χρονική Διάρκεια 4 λεπτά
 - ◆ Στην αριστερή στήλη γράψτε όσες περισσότερες λεπτομέρειες θυμάστε για το Δανιήλ και την εμπειρία του μέσα στο λάκκο με τα λιοντάρια.
 - ◆ Μην κοιτάξετε στη Βίβλο σας και μην γράψετε τίποτα στη στήλη.
- Προειδοποίησε τους εκπαιδευόμενους όταν τους έχει μείνει ένα λεπτό.
- Μην ζητήσετε από τους εκπαιδευόμενους αυτή τη στιγμή, να μοιραστούν με την τάξη αυτά που σημείωσαν. Πείτε τους πως θα επανέλθετε αργότερα στις απαντήσεις τους.

Στο Β' Τιμόθεο 2:15 διαβάζουμε, «Φρόντισε να παρουσιαστείς μπροστά στο Θεό άξιος της επιδοκιμασίας του, εργάτης που δεν ντρέπεται για το έργο του, αλλά διδάσκει σωστά την αλήθεια του ευαγγελίου».

Αν θέλουμε να χρησιμοποιούμε το Λόγο του Θεού σωστά, χρειάζεται να είμαστε σίγουροι πως διδάσκουμε αυτά που λέει η Βίβλος κι όχι αυτά που νομίζουμε πως λέει. Χρειάζεται να αφιερώσουμε χρόνο για να μελετήσουμε προσεκτικά τη Βίβλο μόνοι μας.

Η σωστή μελέτη της Βίβλου περιλαμβάνει τρία μέρη.

- Παρατήρηση – τι λέει η περικοπή;
- Ερμηνεία – τι εννοεί η περικοπή;
- Εφαρμογή – τι νόημα έχει για μένα αυτή η περικοπή;

Παρατήρηση – τι λέει η περικοπή;

Όταν παρατηρούμε μία περικοπή της Βίβλου, κάνουμε ερωτήσεις που θα μας βοηθήσουν να δώσουμε προσοχή στις λεπτομέρειες. Τέτοιες ερωτήσεις είναι για παράδειγμα...

Ποιοι είναι οι άνθρωποι που αναφέρονται στην περικοπή;

Πού βρίσκονται;

Τι κάνουν;

Γιατί κάνουν αυτό που κάνουν;

Πώς το κάνουν;

Πότε το κάνουν;

Η προσεκτική παρατήρηση είναι θεμελιώδης γιατί δημιουργεί τη βάση για μια σωστή ερμηνεία και ακριβή εφαρμογή της Βίβλου.

Ερμηνεία – τι εννοεί η περικοπή;

Συνήθως η περικοπή, εννοεί αυτό που ακριβώς λέει. Αν ξέρουμε τι λέει, ξέρουμε και τι εννοεί. Δεν ψάχνουμε για κρυμμένα νοήματα μα για αυτό που ξεκάθαρα διδάσκει η Βίβλος.

Εφαρμογή – τι νόημα έχει για μένα αυτή η περικοπή;

Η εφαρμογή έχει τις ρίζες της σε αυτά που λέει η περικοπή και σε αυτά που εννοεί. Αν θέλω να εφαρμόσω το Λόγο του Θεού με ακρίβεια στη ζωή μου, χρειάζεται να γνωρίζω ξεκάθαρα αυτά που λέει.

Το πρώτο μέρος της σωστής Βιβλικής μελέτης είναι η παρατήρηση. Ας εξασκηθούμε με το Δανιήλ 6. Θα αρχίσουμε παρατηρώντας τους ανθρώπους της ιστορίας για να δούμε τι μπορούμε να μάθουμε από αυτούς. Αν δεν υπήρχαν άνθρωποι, θα αρχίζαμε παρατηρώντας γεγονότα ή λέξεις που επαναλαμβάνονται. Ωστόσο, στο Δανιήλ 6 υπάρχουν πολλοί άνθρωποι για να παρατηρήσουμε.

- Κατεύθυνε την προσοχή των εκπαιδευόμενων στο αντίγραφο τους από το Δανιήλ 6 που βρίσκεται στα Φύλλα Εργασίας Ζ-Θ.
- Δώσε οδηγίες για ατομική εργασία.
Χρονική Διάρκεια 4 λεπτά
 - ◆ Διαβάστε γρήγορα το Δανιήλ 6.
 - ◆ Αναγνωρίστε τους ανθρώπους ή τις ομάδες ανθρώπων που αναφέρονται στην περικοπή.
- Ζήτησε από τους εκπαιδευόμενους να μοιραστούν τις απαντήσεις τους.

Οι εκπαιδευόμενοι θα πρέπει να αναγνωρίσουν τα παρακάτω:
τον Δανιήλ, τον Δαρείο, τους άρχοντες-επόπτες και τους διοικητές.

- Σημείωσε τις απαντήσεις των εκπαιδευόμενων στον πίνακα.

Ο κεντρικός χαρακτήρας της ιστορίας μας είναι ο Δανιήλ. Εξαιτίας της έλλειψης χρόνου ας μελετήσουμε τα εδάφια 1-15 και ας παρατηρήσουμε τι αναφέρουν τα εδάφια αυτά για τον Δανιήλ. Καθώς διαβάζουμε, θα...

- υπογραμμίσουμε κάθε αναφορά στον Δανιήλ – ακόμα και αντωνυμίες
- κάνουμε ερωτήσεις που θα μας βοηθήσουν να μάθουμε περισσότερα για τον Δανιήλ.

Θα κάνουμε ερωτήσεις όπως, ποιος; τι; πού; πότε; γιατί; και πώς;

Ποιος είναι ο Δανιήλ;

Πού βρίσκεται;

Τι του συμβαίνει;

Γιατί του συμβαίνει αυτό;

Πότε συνέβη;

Πώς ανταποκρίνεται;

Ας κοιτάξουμε μαζί τα εδάφια 1-5.

- Τοποθέτησε στον πίνακα το Δανιήλ 6:1-5 και διάβασέ το δυνατά.
- Ζήτησε από τους εκπαιδευόμενους να σε σταματούν κάθε φορά που αναφέρεις το όνομα του Δανιήλ ή αντωνυμία (αυτός, αυτού) που αναφέρεται σ' αυτόν. Τοποθέτησε μια καθαρή διαφάνεια πάνω στο Εποπτικό 3, υπογράμμισε κάθε αναφορά και κάνε την ερώτηση που αναφέρεται στο Δανιήλ.

1. Οι ακόλουθες αναφορές πρέπει να υπογραμμιστούν:
Δανιήλ 6:1-5

2. Ο Δαρείος ο Μήδιος έγινε βασιλιάς στη θέση του Βαλτάσαρ, σε ηλικία εξήντα δύο ετών.

Αυτός αποφάσισε να διορίσει στο βασίλειό του εκατόν είκοσι διοικητές που να το διοικούν εκ μέρους του.

3. Σ' αυτούς διόρισε επόπτες το Δανιήλ και δύο άλλους άρχοντες· οι διοικητές θα έδιναν αναφορά σ' αυτούς κι έτσι θα διασφαλιζόνταν τα συμφέροντα του βασιλιά.

4. Ο Δανιήλ υπερείχε από τους δύο άλλους άρχοντες και απ' όλους τους διοικητές, γιατί είχε ιδιαίτερες ικανότητες κι έτσι ο βασιλιάς σκέφτηκε να τον τοποθετήσει υπεύθυνο σ' όλο το βασίλειο.

5. Τότε οι άρχοντες και οι διοικητές προσπάθησαν να βρουν κάποιο παράπτωμα στο Δανιήλ σχετικά με τις υποθέσεις του βασιλείου αλλά δεν μπόρεσαν να τον βρουν κανένα σφάλμα ή παράλειψη, γιατί ήταν απόλυτα τίμιος. Έτσι δεν είχαν τίποτε να τον κατηγορήσουν.

Οι απαντήσεις πιθανόν να είναι, χωρίς να είναι βέβαια δεσμευτικό, κάποιες από τις ακόλουθες:

- ◆ Ποια ήταν η αρμοδιότητα του Δανιήλ; (ήταν ένας από τους τρεις επόπτες)
- ◆ Σε ποιον έδινε αναφορά ο Δανιήλ; (στο βασιλιά)
- ◆ Ποιοι έδιναν αναφορά στο Δανιήλ; (οι διοικητές)
- ◆ Για ποιο πράγμα ήταν αρμόδιος ο Δανιήλ; (να μην υποστεί ο βασιλιάς απώλεια)
- ◆ Τι σχεδίαζε να κάνει ο Βασιλιάς με το Δανιήλ; (να τον τοποθετήσει υπεύθυνο σε όλο το βασίλειο)
- ◆ Ανάμεσα σε ποιους υπερείχε ο Δανιήλ; (ανάμεσα στους άρχοντες-επόπτες και τους διοικητές)
- ◆ Γιατί σχεδίαζε ο Βασιλιάς να τον τοποθετήσει υπεύθυνο σ' όλο το βασίλειο; (γιατί ξεχώριζε ανάμεσα στους άρχοντες-επόπτες και τους διοικητές)
- ◆ Πώς υπερείχε ανάμεσά τους; (με τις ιδιαίτερες ικανότητές του)
- ◆ Τι συνέβη στο Δανιήλ όταν ο Βασιλιάς αποφάσισε να τον τοποθετήσει υπεύθυνο σ' όλο το βασίλειο (οι άρχοντες και οι διοικητές προσπάθησαν να του βρουν κάποιο παράπτωμα σχετικά με τις υποθέσεις του βασιλείου)
- ◆ Τι ανακάλυψαν οι άρχοντες - επόπτες και οι διοικητές; (δεν βρήκαν κανένα παράπτωμα)
- ◆ Πώς περιγράφεται ο Δανιήλ; (χωρίς κανένα σφάλμα ή παράλειψη, γιατί ήταν απόλυτα τίμιος)

- ◆ Πότε προσπάθησαν οι άρχοντες-επόπτες και οι διοικητές να κατηγορήσουν τον Δανιήλ; (όταν ο Βασιλιάς σχεδίασε να τον θέσει υπεύθυνο σ' όλο το βασίλειο)

Σημείωση: Δεν είναι απαραίτητο να υπάρχουν απαντήσεις για κάθε ερώτηση ποιος; πού; πότε; γιατί; και πώς; σε κάθε εδάφιο ή ομάδα εδαφίων. Κατά παρόμοιο τρόπο πιθανόν να υπάρχουν περισσότερες από μία ερωτήσεις για κάθε υπογράμμιση που κάναμε.

- Κατεύθυνε την προσοχή των εκπαιδευόμενων στα Φύλλα Εργασίας Β-Γ.
- Μαζί με τους εκπαιδευόμενους φτιάξτε μία λίστα, σε μια διαφάνεια ή στον πίνακα, για όσα μάθατε για το Δανιήλ από το Δανιήλ 6:1-5.
Η ολοκληρωμένη λίστα θα περιλαμβάνει, χωρίς να είναι βέβαια δεσμευτικό, τα ακόλουθα:

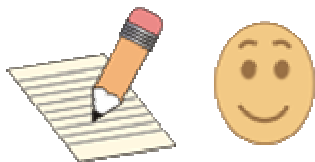
(Το λεξιλόγιο καλό θα ήταν να είναι όσο το δυνατόν πιο κοντινό με αυτό του Κειμένου.)

- ◆ Ο Δανιήλ ήταν ένας από τους τρεις άρχοντες-επόπτες (εδ. 3)
- ◆ Ο Δανιήλ υπερείχε από τους άλλους άρχοντες και απ' όλους τους διοικητές, κι έτσι ο βασιλιάς σκέφτηκε να τον τοποθετήσει υπεύθυνο σ' όλο το βασίλειο (εδ. 4)
- ◆ Ο Δανιήλ υπερείχε γιατί είχε ιδιαίτερες ικανότητες (εδ. 4)
- ◆ Δεν βρέθηκε στο Δανιήλ κανένα σφάλμα ή παράλειψη (εδ. 5)
- ◆ Ο Δανιήλ ήταν απόλυτα τίμιος, έτσι δεν είχαν τίποτα να τον κατηγορήσουν (εδ. 5).

Πρακτική

- Κατεύθυνε την προσοχή των εκπαιδευόμενων στο αντίγραφο τους από το Δανιήλ 6.
- Δώσε οδηγίες για ατομική εργασία.
Χρονική διάρκεια 5 λεπτά
 - ◆ Υπογραμμίστε κάθε αναφορά στο Δανιήλ – συμπεριλαμβανομένου και αντωνυμιών στα εδάφια 6-15.
 - ◆ Κάντε ερωτήσεις στον εαυτό σας προκειμένου να δείτε τι μάθατε γι' αυτόν. Μπορείτε να κάνετε ερωτήσεις όπως, ποιος; τι; πού; πότε; γιατί; και πώς;
- Κατεύθυνε την προσοχή των εκπαιδευόμενων στα Φύλλα Εργασίας Β-Γ.
- Δώσε οδηγίες για ατομική εργασία.

Χρονική διάρκεια 5 λεπτά

- ◆ Συνεχίστε τη λίστα για όσα μάθατε για το Δανιήλ, από το Δανιήλ 6:6-15.

- Ζήτησε από τους εκπαιδευόμενους να αναφέρουν τις παρατηρήσεις τους. Σημείωσε αυτά που βρήκαν διατυπώνοντας τα με λέξεις που να ταιριάζουν όσο το δυνατό περισσότερο με τις λέξεις της Γραφής

Η ολοκληρωμένη λίστα θα περιλαμβάνει, χωρίς να είναι βέβαια δεσμευτικό, τα ακόλουθα:

Η διατύπωση θα είναι όσο το δυνατό πιο κοντά στη διατύπωση της Γραφής.

- ◆ *Όταν ο Δανιήλ έμαθε πως υπογράφηκε το διάταγμα, πήγε στο σπίτι του (εδ. 11)*
- ◆ *Ο Δανιήλ προσευχόταν τρεις φορές την ημέρα στα γόνατα και δοξολογούσε το Θεό (εδ. 11)*
- ◆ *Οι άνθρωποι βρήκαν το Δανιήλ να προσεύχεται και να ζητά από το Θεό να τον βοηθήσει (εδ. 12)*
- ◆ *Ο Δανιήλ προερχόταν από τη φυλή του Ιούδα (εδ. 14)*
- ◆ *Ο Δανιήλ συνέχισε, και μετά την υπογραφή του διατάγματος, να προσεύχεται τρεις φορές την ημέρα (εδ. 14)*

Παρουσίαση

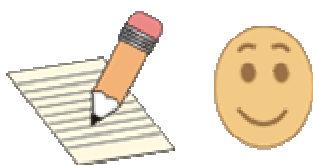
Καθώς κοιτάζουμε τη λίστα στην οποία συγκεντρώσαμε τις παρατηρήσεις μας για τον Δανιήλ, υπάρχει κάτι που σας ξαφνιάζει;

Δώσε την ευκαιρία στους εκπαιδευόμενους να απαντήσουν. Συχνά οι εκπαιδευόμενοι μένουν έκπληκτοι από τις λεπτομέρειες που δεν είχαν ως τότε παρατηρήσει.

Είδαμε τι αναφέρουν αυτά τα εδάφια για το Δανιήλ. Τώρα, θα πρέπει να κοιτάξουμε τι λένε για τους άρχοντες-επόπτες και τους διοικητές. Οι άρχοντες ήταν κάτι σαν κυβερνήτες των επαρχιών στη διάρκεια της βασιλείας του Δαρείου.

- Κατεύθυνε την προσοχή των εκπαιδευόμενων στο αντίγραφό τους από το Δανιήλ 6.
- Δώσε οδηγίες για ατομική εργασία.

Χρονική διάρκεια 5 λεπτά

- ◆ Βάλτε σε τετράγωνο κάθε αναφορά που γίνεται στους άρχοντες και τους διοικητές – συμπεριλαμβανομένου και αντωνυμιών (αυτούς αυτοί, εκείνοι) στα εδάφια 1-15.
- ◆ Κάντε ερωτήσεις για να δείτε τι μπορείτε να μάθετε γι' αυτούς.
- ◆ Μπορείτε να κάνετε ερωτήσεις όπως, ποιος; τι; πού; πότε; Γιατί; και πώς; Ποιοι είναι οι άρχοντες-επόπτες και οι διοικητές; Ποια είναι η αρμοδιότητά τους; Πόσοι είναι οι άρχοντες και πόσοι οι διοικητές; Τι κάνουν; Πώς και γιατί το κάνουν;

- Κατεύθυνε την προσοχή των εκπαιδευόμενων στο Φύλλο Εργασίας Δ.
- Δώσε οδηγίες για ατομική εργασία.
Χρονική διάρκεια 5 λεπτά
 - ◆ Φτιάξε μια λίστα όσων έμαθες για τους άρχοντες και τους διοικητές από το Δανιήλ 6:1-15.
- Ζήτησε από τους εκπαιδευόμενους να αναφέρουν τις παρατηρήσεις τους.
- Τοποθέτησε τη λίστα με τις παρατηρήσεις για τους άρχοντες και τους διοικητές και επανέλαβε την με συντομία.

Η ολοκληρωμένη λίστα θα περιλαμβάνει, χωρίς να είναι βέβαια δεσμευτικό, τα ακόλουθα: (Το λεξιλόγιο καλό θα ήταν να είναι όσο το δυνατόν πιο κοντινό με αυτό του Κειμένου.)

- ◆ Οι 120 διοικητές διοικούσαν το βασίλειο του Δαρείου (εδ. 2)
- ◆ Πάνω από τους διοικητές υπήρχαν τρεις επόπτες (εδ. 3)
- ◆ Οι διοικητές έδιναν αναφορά στους επόπτες για τη διασφάλιση των συμφερόντων του Βασιλιά (εδ. 3)
- ◆ Οι επόπτες και οι διοικητές προσπάθησαν να βρουν κάποιο παράπτωμα στο Δανιήλ σχετικά με τις υποθέσεις του βασιλείου αλλά δεν μπόρεσαν να του βρουν τίποτα (εδ. 5)
- ◆ Οι άνθρωποι αυτοί είπαν πως δεν θα έβρισκαν κανένα παράπτωμα στο Δανιήλ εκτός κι αν ήταν κάτι σε σχέση με το νόμο του Θεού του (εδ. 6)
- ◆ Οι επόπτες και οι διοικητές πήγαν όλοι μαζί στο Βασιλιά (εδ. 7)
- ◆ Είπαν πως όλοι συμφώνησαν πως ο βασιλιάς έπρεπε υπογράψει το διάταγμα (εδ. 8) Σημείωση: είπαν ψέματα όταν είπαν πως **όλοι** συμφώνησαν (ο Δανιήλ δεν ήταν στην ομάδα)

- ◆ Οι άνθρωποι εκείνοι πήγαν όλοι μαζί στο σπίτι του Δανιήλ και τον βρήκαν προσεύχεται (εδ. 12)
- ◆ Οι άνθρωποι πήγαν στο Βασιλιά και του μίλησαν για την απαγόρευση που εξέδωσε (εδ. 13)
- ◆ Είπαν πως ο Δανιήλ δε σέβεται το Βασιλιά (εδ. 14)

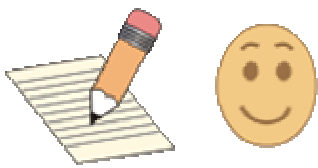
Ας κοιτάξουμε για λίγο τις δύο λίστες που κάναμε. Καθώς τις κοιτάζετε προσεκτικά, τι είναι αυτό που για πρώτη φορά παρατηρήσατε ή σκεφτήκατε;

Οι απαντήσεις θα ποικίλουν.

Παρατηρήσαμε προσεκτικά αυτά που η Βίβλος αναφέρει για κάποιους από τους ανθρώπους που αναφέρονται στο Δανιήλ 6. Αν είχαμε περισσότερο χρόνο, θα επαναλαμβάναμε τη διαδικασία και για το βασιλιά Δαρείο. Ωστόσο, για τώρα, θέλουμε να διευρύνουμε την παρατήρησή μας χρησιμοποιώντας λέξεις κλειδιά.

Υπάρχουν πολλές λέξεις κλειδιά που θα μπορούσαμε να επιλέξουμε από το Δανιήλ 6, ένα καλό παράδειγμα για λέξη κλειδί είναι η λέξη, «διάταγμα». Ας κοιτάξουμε πάλι το Δανιήλ 6 και ας βάλουμε σε κύκλο κάθε αναφορά στη λέξη «διάταγμα». Διαβάστε τα εδάφια προσεκτικά και σιγουρευτείτε πως θα βάλετε σε κύκλο και τις συνώνυμες λέξεις. Σ' αυτήν την περικοπή χρησιμοποιούνται οι συνώνυμες λέξεις «έγγραφο» και «απαγόρευση».

- Κατεύθυνε την προσοχή των εκπαιδευόμενων στο αντίγραφο τους από το Δανιήλ 6 και στο φύλλο εργασίας Ε.
- Δώσε οδηγίες και ατομική εργασία.
Χρονική διάρκεια 8 λεπτά
 - ◆ Βάλε σε κύκλο κάθε αναφορά στη λέξη «διάταγμα» και τις συνώνυμες τις.
 - ◆ Κάντε στον εαυτό σας ερωτήσεις προκειμένου να δείτε τι μάθατε για το διάταγμα.
 - ◆ Μπορείτε να κάνετε ερωτήσεις όπως, ποιος; τι; πού; πότε; γιατί; και πώς; Τι ήταν το διάταγμα; Γιατί συντάχθηκε; Πότε συντάχθηκε; Ποια ήταν τα αποτελέσματα του διατάγματος;

◆ Γράψε μια λίστα εκείνων που έμαθες για το διάταγμα απ' όλο το κεφάλαιο (Δανιήλ 6:1-29).

● Ζήτησε από τους εκπαιδευόμενους να αναφέρουν τα αποτελέσματα των παρατηρήσεών τους (το λεξιλόγιο θα πρέπει να είναι όσο το δυνατόν πιο κοντά στο λεξιλόγιο του Κειμένου.)

● Τοποθέτησε τη λίστα με τις παρατηρήσεις για το διάταγμα και επανέλαβε την με συντομία.

Η ολοκληρωμένη λίστα θα περιλαμβάνει, χωρίς να είναι βέβαια δεσμευτικό, τα ακόλουθα:

(Το λεξιλόγιο θα πρέπει να είναι όσο το δυνατόν πιο κοντά στο λεξιλόγιο του Κειμένου.)

Σημείωση: Καθώς οι εκπαιδευόμενοι θα διαβάζουν ολόκληρο το κεφάλαιο, θα ανακαλύψουν πως υπήρχαν δύο διατάγματα.

Πρώτο Διάταγμα (εδ. 8-16)

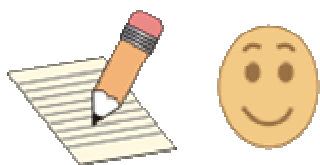
◆ Όποιος, για τριάντα μέρες, όποιος απευθύνει παράκληση σε οποιονδήποτε θεό ή άνθρωπο εκτός, από το βασιλιά, να ριχτεί στο λάκκο με τα λιοντάρια (εδ. 8).

◆ Το διάταγμα γράφτηκε έτσι ώστε να μην μπορεί κανείς να το αλλάξει –σύμφωνα με τους νόμους των Μήδων και Περσών (εδ. 9, 13, 16).

Δεύτερο Διάταγμα (εδ. 27-29)

◆ Σε όλο το βασίλειο του Δαρείου οι άνθρωποι θα έπρεπε να φοβούνται και να σέβονται τον Θεό του Δανιήλ (εδ. 27).

Ας πάμε πίσω στη λίστα που γράψατε στην αρχή του μαθήματος και ας κοιτάξουμε τις λεπτομέρειες που θυμόσασταν από την ιστορία του Δανιήλ. Αν έπρεπε τώρα να διδάξετε την ιστορία του Δανιήλ, ποιες λεπτομέρειες θα προσθέτατε;

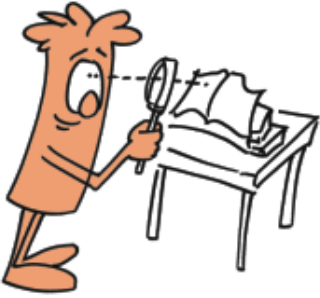
● Κατεύθυνε την προσοχή των εκπαιδευόμενων στο Φύλλο Εργασίας Α.

● Δώσε οδηγίες για ατομική εργασία.

Χρονική Διάρκεια 2 λεπτά

- ♦ Γράψτε στη δεξιά στήλη τις λεπτομέρειες τις οποίες θα προσθέτατε στην ιστορία του Δανιήλ και την εμπειρία του από το λάκκο με τα λιοντάρια. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τις Γραφές σας ή τα φύλλα εργασίας σας.

Πριν διδάξετε μια Βιβλική περικοπή, ποια νομίζετε ότι είναι η αξία της προσεκτικής παρατήρησης;

Δώστε την ευκαιρία στους εκπαιδευόμενους να απαντήσουν. Οι απαντήσεις θα ποικίλουν.

Η παρατήρηση απαιτεί χρόνο, όμως μας δίνει τη δυνατότητα να χειριστούμε με ακρίβεια το Λόγο του Θεού. Μας κάνει να είμαστε σίγουροι πως αυτά που λέει ο Λόγος του Θεού τα διδάσκουμε με ακρίβεια και όχι αυτά που εμείς νομίζουμε ότι λέει.

Έχοντας κάνει προσεκτική παρατήρηση, είμαστε σε θέση να προχωρήσουμε στα επόμενα βήματα.

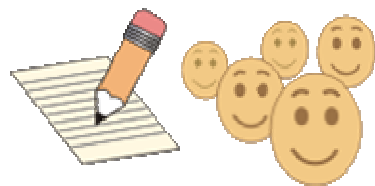
Το επόμενο βήμα μιας καλής Βιβλικής μελέτης είναι η ερμηνεία. Δεν είναι δύσκολο, μας και το κείμενο, συνήθως, εννοεί ακριβώς αυτό που λέει. Όταν η Βίβλος γράφει πως «... δεν μπόρεσαν να του βρουν κανένα σφάλμα ή παράλειψη, γιατί ήταν απόλυτα τίμιος», σημαίνει πως ο Δανιήλ ήταν άνθρωπος απολύτου εμπιστοσύνης. Δεν ήταν διεφθαρμένος ούτε παραμελούσε τις ευθύνες που είχε σε υποθέσεις της κυβέρνησης. Δεν χρειάζεται περαιτέρω έρευνα. Το νόημα είναι ξεκάθαρο.

Ωστόσο, κάποιες φορές θα συναντήσουμε λέξεις ή έννοιες για τις οποίες δεν είμαστε σίγουροι. Σε τέτοιες περιπτώσεις, χρειάζεται να χρησιμοποιήσουμε άλλες πηγές οι οποίες θα μας βοηθήσουν να διερευνήσουμε το νόημα των εδαφίων. Τι εννοεί η Βίβλος όταν γράφει πως ο Δαρείος όρισε διοικητές «στο βασίλειό του»; Ένας χάρτης των Βιβλικών χωρών θα μας βοηθήσει να καταλάβουμε το μέγεθος που είχε το βασίλειο του Δαρείου. Κατά τον ίδιο τρόπο, όταν ο Δανιήλ αναφέρει το λάκκο με τα λιοντάρια, ίσως μας είναι δύσκολο να φανταστούμε έναν τέτοιο λάκκο. Ένα Λεξικό της Αγίας Γραφής ή βιβλίο που περιγράφει τα έθιμα εκείνης της εποχής ίσως μας βοηθήσει να καταλάβουμε πώς ήταν την εποχή εκείνη ο λάκκος των λιονταριών.

Τα βοηθήματα δεν αντικαθιστούν την προσεκτική παρατήρηση του Βιβλικού κειμένου, όμως μπορούν να μας βοηθήσουν να ερμηνεύσουμε αυτά που το Κείμενο γράφει.

Έχοντας ολοκληρώσει την προσεκτική παρατήρηση και ερμηνεία, είμαστε έτοιμοι να προχωρήσουμε στο τελευταίο μέρος – την εφαρμογή. Γνωρίζουμε τι λέει και τι εννοεί το Κείμενο. Τώρα, χρειάζεται να σκεφτούμε σοβαρά την επιρροή που θα έχει αυτό το νόημα στη δική μας τη ζωή.

- Χώρισε τους εκπαιδευόμενους σε μικρές ομάδες.
- Δώσε οδηγίες για ομαδική εργασία.
Χρονική Διάρκεια 5 λεπτά
 - ◆ Συζητήστε τις Βιβλικές αλήθειες που βρήκατε στο Δανιήλ 6.
- Ζήτησε από τις ομάδες να αναφέρουν επιγραμματικά τα αποτελέσματα των συζητήσεών τους.
- Σημείωσε τις αλήθειες που βρήκαν οι εκπαιδευόμενοι στον πίνακα.

Υπάρχουν πολλές αλήθειες στο Δανιήλ 6 που θα μπορούσαμε να εφαρμόσουμε. Ωστόσο, θα ήθελα για τώρα, να επιλέξετε ΜΙΑ αλήθεια η οποία σας έχει μιλήσει ιδιαίτερα καθώς κάναμε τη σημερινή μας μελέτη και να δεσμευτείτε πως θα την εφαρμόσετε προσωπικά.

- Κατεύθυνε την προσοχή των εκπαιδευόμενων στο Φύλλο Εργασίας Ε.
- Δώσε οδηγίες για ατομική εργασία.
Χρονική Διάρκεια 1 λεπτό
 - ◆ Στον κενό χώρο που υπάρχει, σημείωσε δύο Βιβλικές αλήθειες οι οποίες σου έχουν μιλήσει ιδιαίτερα στη διάρκεια της μελέτης που έκανες στο Δανιήλ 6.
 - ◆ Διάλεξε μία αλήθεια και σκέψου πως θα μπορούσες, αμέσως, να την εφαρμόσεις στη δική σου ζωή.
 - ◆ Δεσμεύσου με μια συγκεκριμένη ενέργεια που θα κάνει για να εφαρμόσεις την αλήθεια αυτή στη ζωή σου τώρα.
- Ζήτησε από εθελοντές να μοιραστούν τις εφαρμογές που σκέφτηκαν.

Πρόκληση

Η ανάγνωση της Βίβλου μοιάζει λίγο σαν να κοιτάζεις αυτήν την εικόνα. Μπορούμε να ρίξουμε μια γρήγορη «ματιά» στη Βίβλο και να έχουμε την εντύπωση πως γνωρίζουμε τι λέει. Ωστόσο, πολλά είναι αυτά που θα μας ξεφύγουν όταν δεν αφιερώνουμε χρόνο να παρατηρήσουμε τις λεπτομέρειες.

Θέλουμε ο Λόγος του Θεού να αλλάξει τη δική μας ζωή καθώς και των παιδιών που διδάσκουμε. Οι εφαρμογές μας χρειάζεται να είναι βαθιά ριζωμένες σε αυτό που πραγματικά λέει ο Λόγος του Θεού. Είμαστε άραγε πρόθυμοι να επενδύσουμε τον αναγκαίο χρόνο για την προσεκτική παρατήρηση και ερμηνεία του Λόγου του Θεού;

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ Α — ΜΕΛΕΤΩΝΤΑΣ ΜΟΝΟΣ ΣΟΥ ΤΗ ΒΙΒΛΟ

Σκοπός

Η Προσευχή μου είναι στο τέλος αυτού του μαθήματος να είστε σε θέση να παρατηρήσετε προσεκτικά μια αφηγηματική περικοπή της Βίβλου και να την εφαρμόσετε με ακρίβεια στη ζωή σας.

Μόνο σ' αυτήν τη στήλη γράψτε, όσο το δυνατόν περισσότερες λεπτομέρειες θυμάστε για το Δανιήλ και την εμπειρία που είχε μέσα στο λάκκο με τα λιοντάρια

Σ' αυτή τη στήλη, τώρα γράψτε τις λεπτομέρειες που θα προσθέτατε για το Δανιήλ και την εμπειρία που είχε μέσα στο λάκκο με τα λιοντάρια.

Β' Τιμόθεο 2:15

«Φρόντισε να παρουσιαστείς μπροστά στο Θεό άξιος της επιδοκιμασίας του, εργάτης που δεν ντρέπεται για το έργο του, αλλά διδάσκει σωστά την αλήθεια του ευαγγελίου».

Η καλή μελέτη της Βίβλου περιλαμβάνει τρία μέρη.

- Παρατήρηση – τι λέει η περικοπή;
- Ερμηνεία – τι εννοεί η περικοπή;
- Εφαρμογή – τι νόημα έχει για μένα αυτή η περικοπή;

Τι μαθαίνεις για το Δανιήλ μετά από την προσεκτική παρατήρηση που έκανες στο Δανιήλ 6:1-15; Χρησιμοποίησε όσον το δυνατόν περισσότερες λέξεις της Βίβλου στην απάντησή σου.

Αν έχεις χρόνο, μπορείς να συνεχίσεις την προσεκτική παρατήρηση μέχρι και το εδάφιο 29.

Εδάφιο Τι αναφέρει ο Λόγος του Θεού για το Δανιήλ

_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ C — ΜΕΛΕΤΩΝΤΑΣ ΜΟΝΟΣ ΣΟΥ ΤΗ ΒΙΒΛΟ

Τι μαθαίνεις για το Δανιήλ μετά από την προσεκτική παρατήρηση που έκανες στο Δανιήλ 6:1-15; Χρησιμοποίησε όσον το δυνατόν περισσότερες λέξεις της Βίβλου στην απάντησή σου.

Αν έχεις χρόνο, μπορείς να συνεχίσεις την προσεκτική παρατήρηση μέχρι και το εδάφιο 29.

Εδάφιο Τι αναφέρει ο Λόγος του Θεού για το Δανιήλ

_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ D — ΜΕΛΕΤΩΝΤΑΣ ΜΟΝΟΣ ΣΟΥ ΤΗ ΒΙΒΛΟ

Τι μαθαίνεις για το Δανιήλ μετά από την προσεκτική παρατήρηση που έκανες στο Δανιήλ 6:1-15; Χρησιμοποίησε όσον το δυνατόν περισσότερες λέξεις της Βίβλου στην απάντησή σου.

Αν έχεις χρόνο, μπορείς να συνεχίσεις την προσεκτική παρατήρηση μέχρι και το εδάφιο 29.

Εδάφιο Τι αναφέρει ο Λόγος του Θεού για τους επόπτες και τους διοικητές

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ Ε — ΜΕΛΕΤΩΝΤΑΣ ΜΟΝΟΣ ΣΟΥ ΤΗ ΒΙΒΛΟ

Τι μαθαίνεις για το Δανιήλ μετά από την προσεκτική παρατήρηση που έκανες στο Δανιήλ 6:1-15; Χρησιμοποίησε όσον το δυνατόν περισσότερες λέξεις της Βίβλου στην απάντησή σου.

Αν έχεις χρόνο, μπορείς να συνεχίσεις την προσεκτική παρατήρηση μέχρι και το εδάφιο 29.

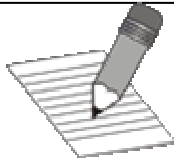
Εδάφιο Τι αναφέρει ο Λόγος του Θεού για το διάταγμα

Σημείωσε δύο Βιβλικές αλήθειες οι οποίες σου έχουν μιλήσει ιδιαίτερα στη διάρκεια της μελέτης που έκανες στο Δανιήλ 6.

1.

2.

Διάλεξε μία αλήθεια και σκέψου πως θα μπορούσες, αμέσως, να την εφαρμόσεις στη δική σου ζωή.

Επειδή γνωρίζω _____

Δεσμεύομαι να _____

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ F — ΜΕΛΕΤΩΝΤΑΣ ΜΟΝΟΣ ΣΟΥ ΤΗ ΒΙΒΛΟ

1. Ο Δαρείος ο Μήδιος έγινε βασιλιάς στη θέση του Βαλτάσαρ, σε ηλικία εξήντα δύο ετών.
2. Αυτός αποφάσισε να διορίσει στο βασίλειό του εκατόν είκοσι διοικητές που να το διοικούν εκ μέρους του.
3. Σ' αυτούς διόρισε επόπτες το Δανιήλ και δύο άλλους άρχοντες· οι διοικητές θα έδιναν αναφορά σ' αυτούς κι έτσι θα διασφαλιζόνταν τα συμφέροντα του βασιλιά.
4. Ο Δανιήλ υπερείχε από τους δύο άλλους άρχοντες και απ' όλους του διοικητές, γιατί είχε ιδιαίτερες ικανότητες, κι έτσι ο βασιλιάς σκέφτηκε να τον τοποθετήσει υπεύθυνο σ' όλο το βασίλειο.
5. Τότε οι άρχοντες και οι διοικητές προσπάθησαν να βρουν κάποιο παράπτωμα στο Δανιήλ σχετικά με τις υποθέσεις του βασιλείου αλλά δεν μπόρεσαν να του βρουν κανέναν σφάλμα ή παράλειψη, γιατί ήταν απόλυτα τίμιος. Έτσι δεν είχαν τίποτε να τον κατηγορήσουν.
6. Τότε είπαν οι άνθρωποι αυτοί: «Δε θα βρούμε καμιά αφορμή εναντίον του Δανιήλ, εκτός αν του βρούμε κάτι σχετικά με το νόμο του Θεού του».
7. Ήρθαν, λοιπόν, οι άρχοντες και οι διοικητές εκείνοι στο βασιλιά και του είπαν: «Να ζεις αιώνια, βασιλιά Δαρείε!
8. Όλοι οι άρχοντες του βασιλείου, οι κυβερνήτες, οι διοικητές και οι σατράπες, οι σύμβουλοι και οι τοπάρχες συσκεφθήκαμε κι αποφασίσαμε να εκδοθεί βασιλικό διάταγμα, που να ορίζει ότι για τριάντα μέρες, όποιος απευθύνει παράκληση σε οποιονδήποτε θεό ή άνθρωπο εκτός από σένα, βασιλιά, να ριχτεί στο λάκκο με τα λιοντάρια.
9. Τώρα, λοιπόν, βασιλιά, επικύρωσε την απαγόρευση και υπόγραψε το έγγραφο, για να μην μπορεί ν' αλλάξει, σύμφωνα με το νόμο των Μήδων και των Περσών, ο οποίος δεν μεταβάλλεται».
10. Έτσι, ο βασιλιάς Δαρείος υπέγραψε το έγγραφο με την απαγόρευση.
11. Όταν έμαθε ο Δανιήλ ότι υπογράφηκε ένα τέτοιο έγγραφο, πήγε στο σπίτι του και προσευχήθηκε όπως πάντα. Είχε στο άνω μέρος του σπιτιού του ανοιχτά παράθυρα προς την Ιερουσαλήμ, και τρεις φορές την ημέρα γονάτιζε εκεί και προσευχόταν και δοξολογούσε το Θεό.

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ G — ΜΕΛΕΤΩΝΤΑΣ ΜΟΝΟΣ ΣΟΥ ΤΗ ΒΙΒΛΟ

12. Τότε οι άνθρωποι εκείνοι ήρθαν και βρήκαν το Δανιήλ να προσεύχεται και ν' απευθύνει ικεσίες στο Θεό του.
13. Κατόπιν ήρθαν και μίλησαν στο βασιλιά για την απαγόρευσή του: «Βασιλιά, εσύ δεν υπέγραψες απαγόρευση, ότι για τριάντα μέρες όποιος απευθύνει παράκληση σε οποιονδήποτε θεό ή άνθρωπο, εκτός από σένα, θα ριχτεί στο λάκκο με τα λιοντάρια;» Ο βασιλιάς απάντησε: «Πράγματι, έτσι είναι, σύμφωνα με το νόμο των Μήδων και των Περσών, ο οποίος δε μεταβάλλεται».
14. «Ε, λοιπόν, βασιλιά», είπαν αυτοί, «ο Δανιήλ, που προέρχεται από τους αιχμαλώτους του Ιούδα, δε σέβεται ούτε εσένα ούτε την απαγόρευση που υπέγραψες, αλλά προσεύχεται στο Θεό του τρεις φορές την ημέρα».
15. Μόλις ο βασιλιάς άκουσε αυτά τα λόγια, στενοχωρήθηκε πολύ και σκεφτόταν πώς να καλύψει το Δανιήλ. Μέχρι τη δύση του ήλιου προσπαθούσε να βρει έναν τρόπο να τον γλιτώσει.
16. Αλλά οι κατήγοροι του Δανιήλ έτρεξαν πάλι στο βασιλιά και του υπενθύμισαν: «Ξέρεις, βασιλιά, ότι σύμφωνα με το νόμο των Μήδων και των Περσών καμιά απαγόρευση ή διάταγμα, που εκδίδεται από το βασιλιά, δεν μεταβάλλεται».
17. Τότε ο βασιλιάς διέταξε να φέρουν το Δανιήλ και να τον ρίξουν στο λάκκο των λεόντων. Και είπε στο Δανιήλ: «Ο Θεός σου, που τον λατρεύεις συνεχώς, ας σε σώσει».
18. Αυτοί έφεραν ένα λιθάρι και το έβαλαν στο στόμιο του λάκκου και ο βασιλιάς το σφράγισε με τη σφραγίδα του και με τη σφραγίδα των μεγιστάνων του, για να μην μπορεί κανείς να απελευθερώσει το Δανιήλ.
19. Μετά ο βασιλιάς πήγε στο παλάτι του και πέρασε τη νύχτα του άπνους, νηστικός και χωρίς διασκέδαση.
20. Το πρωί σηκώθηκε πολύ νωρίς και πήγε τρέχοντας στο λάκκο με τα λιοντάρια.
21. Όταν πλησίασε στο λάκκο, φώναξε με φωνή θλιμμένη στο Δανιήλ: «Δανιήλ, δούλε του αληθινού Θεού, που τον λατρεύεις συνεχώς, μπόρεσε αυτός να σε σώσει απ' τα λιοντάρια;»
22. Τότε ο Δανιήλ τού απάντησε: «Μακάρι να ζεις αιώνια, βασιλιά!»
23. Πράγματι, ο Θεός μου έστειλε τον άγγελό του και έφραξε το στόμα των λιονταριών και δεν με έβλαψαν, γιατί είμαι αθώος απέναντί σου, βασιλιά, τίποτε κακό δεν έχω κάνει».

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ Η — ΜΕΛΕΤΩΝΤΑΣ ΜΟΝΟΣ ΣΟΥ ΤΗ ΒΙΒΛΟ

24. Ο βασιλιάς χάρηκε πάρα πολύ και διέταξε να βγάλουν το Δανιήλ από το λάκκο. Κι ο Δανιήλ βγήκε έξω χωρίς να έχει πάθει το παραμικρό, γιατί έμεινε πιστός στο Θεό του.
25. Μετά ο βασιλιάς διέταξε κι έφεραν τους ανθρώπους εκείνους, που είχαν συκοφαντήσει το Δανιήλ, και τους έριξαν στο λάκκο των λεόντων μαζί με τα παιδιά τους και τις γυναίκες τους. Και πριν φτάσουν στο κάτω μέρος του λάκκου, τα λιοντάρια τούς άρπαξαν και τους έσπαζαν τα κόκαλα.
26. Μετά ο βασιλιάς Δαρείος έστειλε γραπτό μήνυμα στους λαούς όλων των εθνοτήτων και των γλωσσών, που κατοικούσαν στην επικράτεια: «Μακάρι όλοι σας να ευτυχείτε!
27. Εκδίδεται από μένα διαταγή σ' όλη την επικράτεια του βασιλείου μου, οι άνθρωποι να φοβούνται και να σέβονται το Θεό του Δανιήλ, γιατί είναι Θεός που ζει και θα υπάρχει αιώνια. Η βασιλεία του δεν θα καταστραφεί ποτέ και η κυριαρχία του θα είναι παντοτινή.
28. Αυτός σώζει κι ελευθερώνει και κάνει σημεία και θαύματα στον ουρανό και στη γη. Αυτός έσωσε και το Δανιήλ από τη δύναμη των λιονταριών».
29. Έτσι ο Δανιήλ ζούσε ευτυχισμένος όσον καιρό βασίλευαν ο Δαρείος και ο Κύρος στους Πέρσες.